

**ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ**

ГАЛАГАН ТЕТЯНА ПЕТРІВНА

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ НАЯВНОСТІ І
РУХУ ТОВАРІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ РОЗДРІБНОЇ
ТОРГІВЛІ»**

(на матеріалах ТОВ «Фора»)

**спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
ОПП «Облік і оподаткування»**

АВТОРЕФЕРАТ

випускної кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього кваліфікаційного рівня «магістр»

Чернігів -2020

Випускною кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Чернігівського національного технологічного університету Міністерства освіти і
науки України

Науковий керівник: к.е.н., доцент **Перетяцько Юлія Митрофанівна**,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Чернігівського національного технологічного університету

Рецензент: заступник головного бухгалтера ТОВ «Фора» **Михайленко Ганна
Олександрівна**

Захист відбудеться «19» травня 2020 р. о 09.00 год. на засіданні
Екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технологічному
університеті

Завідувач кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту
к.ф.-м., доц.

Юрченко М. Є.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Торгівельні підприємства є одними із головних елементів економічної системи, яка забезпечує робочими місцями, є проміжною ланкою між виробниками та споживачами товарів, взаємодіє майже з всіма суб'єктами економічної діяльності, і як наслідок, поповнює державний бюджету України податками, платежами та зборами. Роздрібна торгівля – багатогранний вид діяльності і є заключною ланкою економічних зв'язків між виробником та споживачем. Така діяльність має свої особливості, які проявляються такими рисами: реалізація товарів безпосередньо населенню; наявність спеціальних приміщень для торгівлі; дотримання санітарно-епідеміологічних норм та стандартів; постійне вивчення попиту; оптимальна номенклатурна структура асортименту; контроль за якістю товарів; контроль над платіжною дисципліною. За цих умов актуальності набуває забезпечення зацікавлених осіб якісною та дієвою інформацією для прийняття управлінських рішень. Визначальну роль при досягненні зазначених завдань відіграє система бухгалтерського обліку.

Мета випускної кваліфікаційної роботи – обґрунтування теоретичних і практичних аспектів обліку, аналізу та аудиту руху товарів та розробка пропозицій щодо їх удосконалення на ТОВ “Фора”.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку, аналізу та аудиту руху товарів.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів організації обліку, аналізу і аудиту товарів на підприємствах роздрібною торгівлі.

У ході написання випускної кваліфікаційної роботи поставлено наступні завдання:

- дослідити сутність поняття “товари” та методи їх оцінки;
- визначити особливості обліку товарів, мету та завдання їх аудиторської перевірки;
- дослідити сучасний стан сфери роздрібною торгівлі в Україні;
- вивчити, яким чином здійснюється організація обліку на підприємстві;
- проаналізувати основні фінансово-економічні показники підприємства;
- дослідити організацію обліку товарів на підприємстві;
- розглянути організацію і методику аудиту товарів;
- розробити пропозиції щодо удосконалення обліку та аудиту товарів на підприємстві.

При написанні випускної кваліфікаційної роботи були використані такі **методи дослідження**: розрахунковий метод, табличний, порівняння та узагальнення, аналітичний, методи систематизації, аналіз, індукції та дедукції.

Інформаційною базою для написання випускної кваліфікаційної роботи є фінансова звітність досліджуваного підприємства за 2017-2019 роки, Статут підприємства, законодавчі та нормативно-правові акти, що регламентують облік, аналіз та аудит руху товарів, офіційні статистичні матеріали, методичні матеріали, дані мережі Інтернет, навчальна література та наукові публікації вітчизняних вчених - економістів.

Практичне значення одержаних результатів. Основні результати дослідження спрямовані на удосконалення організації обліку та аудиту руху товарів, а також підвищення ефективності діяльності досліджуваного підприємства.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати дослідження доповідалися і обговорювалися на науково-практичній конференції студентів (м. Чернігів, 17-18 квітня 2019 р.).

За результатами дослідження опубліковано тези доповідей:

Галаган Т.П. Організація обліку товарів на підприємствах торгівлі //Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: науково-практичній конференції студентів (м. Чернігів, 17-18 квітня 2019 р.), тези доповідей. - Чернігів: ЧНТУ, 2019.- С. 57 - 58.

Структура та обсяг роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, 11 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Основний зміст роботи викладений на 134 сторінках. Робота містить 29 таблиць, 7 рисунків, 5 схем, список використаних джерел 76 найменувань, 8 додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** наведена актуальність теми випускної кваліфікаційної роботи, встановлено мету та завдання, об'єкт та предмет, висвітлені інформаційна база, практичне значення одержаних результатів та структура роботи.

У **першому розділі** роботи “**Теоретичні основи організації обліку, аналізу та аудиту наявності і руху товарів на підприємстві роздрібної торгівлі**” розглядається економічна сутність поняття «товари», їх класифікація, особливості організації обліку товарів на підприємствах роздрібної торгівлі, наведено нормативно-правові акти, якими керуються підприємства торгівлі у своїй діяльності та особливості оподаткування руху товарів.

На підприємстві роздрібної торгівлі облік реалізації товарів є ключовою складовою бухгалтерського обліку, адже він контролює коректність та об'єктивність одного з основних показників комерційної діяльності компанії - доходу та обсягу роздрібного товарообігу. Дохід, в свою чергу, є джерелом покриття обігових витрат та формування прибутку.

Метою аналізу визначено об'єктивну оцінку, встановлення причин зміни, пошук резервів та розробку заходів з їх практичного залучення задля покращення результатів та підвищення ефективності процесу реалізації товарів на підприємствах торгівлі.

Проведення аудиту руху товарів підприємств роздрібної торгівлі здійснюється для підтвердження реальності й достовірності інформації про: постачання товарів в облік; правильність відображення обліку товарів у зведених регістрах; дотримання нормативно-правового регулювання обліку товарів на підприємстві; правильність відображення залишку товарів в обліку; достовірність відображення витрат на придбання, зберігання та реалізацію.

У **другому розділі** роботи “**Організація обліку, аналізу та аудиту наявності і руху товарів на ТОВ “Фора”**” розкривається аналіз сучасного стану роздрібної торгівлі в Україні, характеристика організації бухгалтерського

обліку, фінансово-економічного стану підприємства, обліку, аналізу і аудиту наявності і руху товарів, особливостей оподаткування податком на додану вартість операцій з рухом товарів на підприємстві.

Роздрібна торговельна мережа на сучасному етапі розвитку економіки стала невід'ємною складовою ринкових відносин, що сприяє більш активному залученню населення до економічної діяльності. Останніми роками стрімко розвиваються роздрібні мережі, які складаються з десятків або навіть сотень роздрібних торговельних підприємств, що належать одному власнику. Величезний внесок у розвиток торговельної діяльності в Україні зробила всесвітня мережа Інтернет.

Протягом трьох років діяльності підприємства спостерігається незмінна оцінка ліквідності балансу - кредиторська заборгованість не покриває величини власних грошових коштів, тому стан ліквідності підприємства є незадовільним. підприємство у результаті своєї фінансової діяльності за зазнало збитку у 2017-2018 рр. через неефективну політику витрат на збут продукції Завдяки зростанню валового прибутку у 2019 році підприємство покрило свої збитки та навіть отримало прибуток, тому його фінансовий стан покращився.

Ведення бухгалтерського обліку на підприємстві “Фора” покладено на бухгалтерію, яку очолює головний бухгалтер Танцура Ю.О. Всі працівники бухгалтерії виконують свої обов’язку у відповідності із посадовими інструкціями. Товариство веде облікову політику згідно вимогам МСФЗ. Саме Планом рахунків визначаються основні методологічні рішення з ведення обліку, забезпечення однаковості відображення відповідних операцій і процесів, накопичення облікової інформації, необхідної для систематичного контролю, складання звітності та проведення економічного аналізу. У зв’язку з процедурою руху облікової інформації, з метою своєчасності формування інформаційного забезпечення процесу управління товарооборотом Обліковою політикою даного підприємства передбачено Графік документообігу.

На досліджуваному підприємстві розроблено власне програмне забезпечення “Рубікон” для ведення обліку руху товарів безпосередньо у магазинах. Облік ведуть за місцями зберігання і матеріально відповідальними особами в грошовому вимірнику за продажними (роздрібними) цінами.

З метою визначення потреби в поповненні товарних запасів на магазинах проводиться аналіз надходження та зберігання товарів. Визначення фінансових показників торговельної діяльності дає змогу здійснювати моніторинг ефективності функціонування окремих торговельних підрозділів, відділів магазинів, товарних груп і категорій. Задля контролю над рухом товарів у мережі “Фора” здійснюють аудит товарів за допомогою проведення інвентаризації власними аудиторами.

Податкова накладна є первинним документом і підставою для нарахування податкових зобов’язань із ПДВ у зв’язку з постачанням товарів. За вчасною реєстрацією податкових накладних та отриманням квитанцій на підприємстві слідкує бухгалтер з ПДВ.

У третьому розділі роботи “Шляхи удосконалення організації обліку, аналізу та аудиту наявності і руху товарів на підприємстві “Фора” обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення організації обліку, аналізу та аудиту наявності і руху товарів на досліджуваному підприємстві, а також напрями покращення системи оподаткування податком на додану вартість.

Впровадження системи автоматизації документообігу забезпечить реєстрацію, облік і зберігання документів, оперативний доступ до документів та звітної інформації, ефективне управління процесами руху та обробки документів, скорочення часу процедур узгодження документів та прийняття рішень, підвищення виконавської дисципліни, скорочення невикористаних витрат робочого часу співробітників, мінімізацію фінансових витрат на документообіг і діловодство, а документ як факт здійснення господарських операцій стає основою комунікаційних зв'язків учасників ринкового середовища.

Деталізація субрахунка 702 «Дохід від реалізації товарів» дає змогу організувати дієву систему управлінського обліку та внутрішньої звітності на підприємстві, суттєво підвищити якісний рівень внутрішнього контролю.

Задля можливості спростити синтетичний і аналітичний облік та сприяти об'єктивному відображенню в бухгалтерському обліку та звітності фактичної собівартості реалізованих товарів, залишків товарів, а також фінансових результатів торговельних підприємств і організацій доцільним буде визначати фактичну собівартість реалізованих товарів не на рахунку 28 «Товари», а на субрахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів».

З метою забезпечення достовірності даних на рівні реєстрів податкового обліку доцільно проводити звірку окремих позиції аналітичного обліку, які синхронно відображаються в обох видах обліку.

Введені аналітичні субрахунки рахунку 6442 «Непідтверджений податковий кредит» мають суттєво полегшити роботу бухгалтера, оскільки облік невиписаних та заблокованих податкових накладних можна буде вести окремо один від одного.

Запропоновано вдосконалити низку первинних документів, а саме видаткову накладну, акт виконаних робіт, рахунок-фактуру та специфікації до договору, додавши в них стовбець «Код згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності».

Одержані результати можуть бути використані для удосконалення організації обліку та аудиту руху товарів, а також підвищення ефективності діяльності досліджуваного підприємства.

ВИСНОВКИ

У випускній кваліфікаційній роботі проведено обґрунтування теоретичних, методичних та практичних питань бухгалтерського обліку, контролю та аналізу руху товарів в роздрібній торгівлі, а також розробці шляхів їх удосконалення. За результатами проведеного дослідження було сформульовані висновки і пропозиції, що відповідають поставленій меті та завданням:

1. Опрацьовано дослідження вітчизняних вчених та визначено, що товар - продукт праці, виражений здебільшого у матеріальній формі та створений з метою обміну або продажу та задоволення певних;

2. Організація обліку на підприємстві має проводитися на основі чинного законодавства та відповідно до специфіки діяльності підприємства. Особливості організації обліку мають бути закріплені в Наказі про облікову політику підприємства з метою забезпечення одержання достовірної інформації про його

майновий та фінансовий стан, результати діяльності, так як це є необхідним для користувачів фінансової звітності. Аналітичний облік товарів має вестися за їх найменуванням або однорідною групою, з відображенням операцій в відповідних журналах та відомостях;

3. З метою контролю своєчасності та повноти оприбуткування товарів матеріально-відповідальними особами, правильності відображення операцій з товарами на рахунках бухгалтерського обліку є необхідність проводити аудиторську перевірку товарних операцій підприємства. У ході перевірки перед аудитором постає ряд завдань, серед яких перевірка наявності товарів та тари для їх зберігання, правильності відображення операцій на рахунках обліку, дотримання норм списання товарів та вимог щодо інвентаризації та забезпечення внутрішнього контролю;

4. Останніми роками стрімко розвиваються роздрібні мережі, які складаються з десятків або навіть сотень роздрібних торговельних підприємств, що належать одному власнику. В Україні розвиваються й такі типи об'єднань, до складу яких входять роздрібні, оптові та виробничі підприємства, які функціонують як єдина система. Деякі торгові об'єднання розвивають магазини різних типів;

5. «Фора» працює на ринку України майже 16 років. За цей період створено близько 250 магазинів понад 60 містах та містечках, забезпечуючи робочі місця близько 7 тис. співробітникам. Щодня по всій території України магазини відвідують 400 тис. гостей. Підприємство займається реалізацією продовольчих та непродовольчих товарів населенню.

6. Бухгалтерія на підприємстві працює згідно Посадових інструкцій, користується загальним Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та обліковує товари на рахунку 28 «Товари». Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться за допомогою комп'ютерної форми обліку із використанням програмного продукту SAP (ERP). «Фора» веде облікову політику згідно вимогам МСФЗ.

7. Аналіз фінансового стану показав, що показники діяльності підприємства знаходяться у незадовільному стані. Також у підприємства не достатньо власних коштів для забезпечення його нормальної, але спостерігається позитивна тенденція до збільшення значення власних оборотних коштів;

8. Задля контролю над рухом товарів у мережі «Фора» здійснюють аудит товарів за допомогою проведення інвентаризації власними аудиторами. Джерелами перевірки є реєстри синтетичного й аналітичного обліку щодо наявності та руху товарів, звіти матеріально-відповідальних осіб з прикладеними до них документами, реєстри синтетичного і аналітичного обліку розрахунків із постачальниками, покупцями. За фактом проведеної інвентаризації товарів на магазині фіксують «нестачі», «лишки» або «пересортицю»;

9. В результаті проведеного дослідження було запропоновано та розроблено рекомендації щодо вдосконалення системи бухгалтерського обліку підприємства. Зокрема: запровадити організацію електронного документообігу; деталізувати робочий план рахунків підприємства в частині обліку товарів; деталізувати субрахунок 702 «Дохід від реалізації товарів»; визначати фактичну собівартість реалізованих товарів на субрахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів»; проводити звірку окремих позиції аналітичного та податкового обліку, які синхронно відображаються в обох видах обліку; вести аналітичні субрахунки

рахунку 6442 «Непідтверджений податковий кредит»; вдосконалити низку первинних документів; оновити апаратне забезпечення касових апаратів.